

Extra info

Talutveckling – Ätutveckling

- ▶ Bålstabilitet ger stabilitet i käke och kontroll av rörelsen käke, läppar, tunga.
- ▶ Stabilitet av käke gör att läppar och tunga kan röra sig mer och mer fritt från varandra.
- ▶ Genom joller provar och testar barnet rörelsen, hur kändes det, hur gjorde jag, hur lät det, kan jag göra samma sak igen?
- ▶ Ju fler rörelser och kontroll av dessa – ju mer joller
- ▶ Joller är grunden till tal.
- ▶ Andning, stabilitet och rörelse av käke, läppar, tunga, i kombination av känsel och röst är förutsättningar för joller och senare tal.
- ▶ Ju bättre rörelsekontroll av käke, läppar, tunga ju fler rörelser får jag kontroll över.
- ▶ Ju fler rörelser av käke, tunga, läppar ju mer kontroll får jag över det jag stoppar i munnen.
- ▶ Ju mer jag stoppar i munnen ju bättre kontroll får jag över min känsel i munnen.
- ▶ Barnet måste känna säkerhet då det stoppar något i munnen. Känns detta ok, kan jag spotta ut det? Kan jag svälja det?
- ▶ Stabilitet ger rörelse – känsel ger kontroll – rörelse och känsel möjliggör bearbetning av bolus och kontroll av ätandet.

Hur man fångar upp barn med språkstörning som pratar mer än ett språk?

Idag träffar ni många barn som i sin vardag pratar och lyssnar till mer än ett språk. Bland dessa barn finns naturligtvis också barn med språkstörning.

Hur gör ni för att lättare hitta dessa barn?

Här följer en del fakta gällande flerspråkighet:

- › Majoriteten av världens förskole- och skolbarn pratar mer än ett språk.
- › Att sluta med ett språk medför inte att det språk som blir kvar utvecklas snabbare.
- › Språken utvecklas var för sig men påverkar varandra.
- › Flerspråkighet medför aldrig en språkstörning
- › En språkstörning slår på alla språk, d v s barnet kan inte ha en språkstörning bara på svenska och inte på modersmålet.
- › För att lära sig ett språk måste barnet exponeras tillräckligt mycket för det. Om barnet inte exponeras tillräckligt mycket blir språket svagare.
- › Självklart ska varje förälder prata "sitt" språk med sitt/sina barn. Om familjen har tre-fyra språk kommer de språk som pratas mest att utvecklas mest av barnen. De andra språken blir lite svagare.
- › Man måste skilja på om barnet har en språkstörning eller om det varit för lite exponerat för det språket.
- › Om barnet varit kontinuerligt i svensk förskola i minst två år bör barnet kunna ge några exempel på höga grammatiska nivåer, t ex rätt ordföljd.
- › Modersmålet bör vara lika utvecklat som hos jämnåriga flerspråkiga barn med samma modersmål. Tänk på att tiden på vistelse på förskola gör störst språklig nytta om den är kontinuerlig utan för stora avbrott.

Orsak till störningar i språkutveckling

- ▶ Hörselavvikelser
- ▶ Komplikationer vid graviditet/förlossning
- ▶ Ärftlighet för språkliga svårigheter
- ▶ Missbruk hos modern
- ▶ Psykosocial miljö
- ▶ Andra handikapp – perceptuella störningar
- ▶ Tidigare sjukdomar
- ▶ Traumatiska upplevelser
- ▶ Okänd orsaksfaktor

Remiss till Logoped

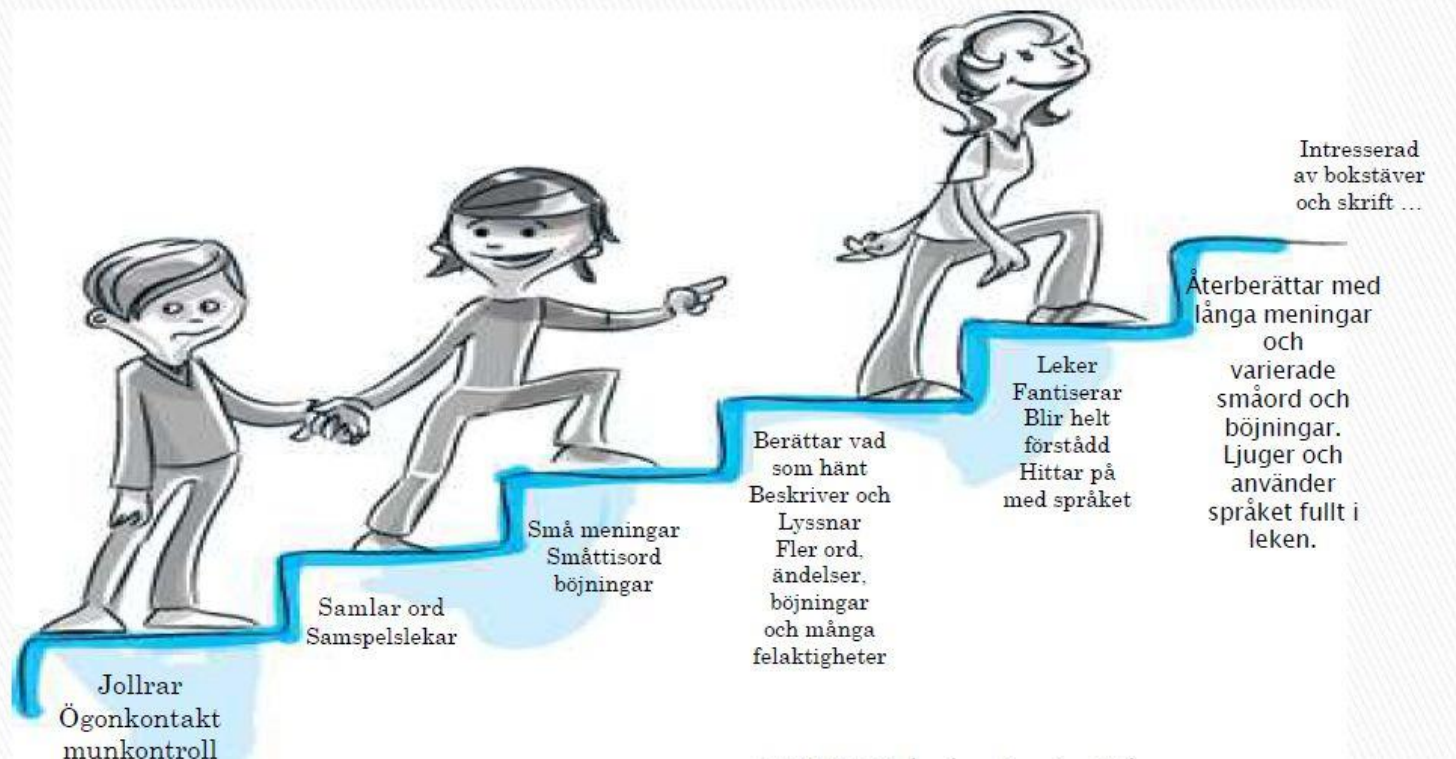
- Avvikande övrig utveckling?
- Tidigare sjukdomar
- Hörselundersökning, planerad eller resultat
- Övriga remisser som skickats
- Ett eller flera språk, behöver målsman tolk?
- Aktuellt problem, varför misstänker ni språkstörning
- Resultat på test eller bedömning

Språk och Talutveckling år för år

SÅ LÄR SIG VÅRA UNGAR ATT KOMMUNICERA

- ▶ Steg för steg – putta och locka dem framåt, låt dem vila ibland och stabilisera det de lärt sig.

Baby 0–1 år

Barnet

- ▶ Ögonkontakt
- ▶ Suga/bit/svälj-kontroll
- ▶ Jollerutveckling
- ▶ Try & Error
- ▶ jollerord & teckenord
- ▶ Du & Jag, Jag vill ha, gör som Jag säger, här kommer Jag!
- ▶ Tar kontakt – håller kvar kontakten.

Mamma & Pappa

- ▶ Ge & ta Ögonkontakt
- ▶ Benämn och lek med saker kring barnet
- ▶ Tolka vad de gör och menar med dina ord
- ▶ Ge barnet saker att tugga, suga på.
- ▶ Härma, prata, sjung, mys med barnet.
- ▶ Prata enkelt – babyspråk
- ▶ Du & Jag – myspys och prat
- ▶ Tittut – leken
- ▶ Var är lampan?

1–2 år

- ▶ Va e´ de´?
- ▶ Sätta namn på allt
- ▶ Pekar, ljudar, visar
- ▶ Ljudord – muuu
- ▶ Ge och ta – lekar
- ▶ Förstår uppmaningar
- ▶ Kollar, testar, provar
- ▶ Härmlekar – servera kaffe
- ▶ Kom!
- ▶ Egen vilja – NEJ
- ▶ Ordexplosion – ca 18 mån
- ▶ Ge barnet namn på allt omkring er.
- ▶ Var är lampan? Vad är det?
- ▶ Var är Olles näsa?
- ▶ Pekböcker, foto, Max-böcker – berättarläs
- ▶ Upprepningslekar, fantasilek
- ▶ Be barnet om saker
- ▶ Sätt språk på vad barnet gör och visar.
- ▶ Förklara men kortfattigt
- ▶ Lagg er på ribban över barnets språk. Översätt – förtydliga.

2–3 år

- ▶ Ordexplosion II
- ▶ Korta meningar
- ▶ Kroppsdelar
- ▶ Stor, liten, på, över, i
- ▶ Berätta lite om sin bok, peka på frågor eller svara på frågor – vad gör Totte?
- ▶ Förstår när man pratar om vardagen och omvärlden.
- ▶ Vill prata i telefon etc.
- ▶ Dialekt
- ▶ Härmar–säger efter
- ▶ Leker fantasilekar
- ▶ Kategoriserar orden/begreppen
- ▶ negationer
- ▶ Berätta enkla sagor
- ▶ Prata om vad man gjort under dagen
- ▶ Leka samarbetslekar, bredvidlekar.
- ▶ Låta barnet vara med när ni dukar, lagar mat, snickrar, klipper gräs etc. Berätta om vad ni gör och vad saker heter.
- ▶ Lek med färger, räkna 1–3, kroppsdelar etc
- ▶ Motsatser, prepositioner, pronomen
- ▶ Brodera ut deras meningar

3-4 år

- ▶ Pratar och berättar, fantiserar vilt.
- ▶ Har längre meningar, många ord, småord
- ▶ Mer pronomen, prepositioner, tidsformer, jämförelser
- ▶ Innehållet i språket
- ▶ Egna nya ord
- ▶ Mer hierarki.
- ▶ Turtagning – enkla spel & dialog
- ▶ Varför de?
- ▶ Fantasilekar
- ▶ Idag – i morgon
- ▶ Prata mycket om er dag och barnets dag
- ▶ Häng med i deras fantasier – brodera ut deras berättelser och sen och sen..
- ▶ Turtagning – spel & dialog
- ▶ Böcker
- ▶ Leka med ord
- ▶ Svara på 1000 frågor
- ▶ Låt barnet berätta sagor utifrån bilderna
- ▶ Räkna, färger

4–5 år

- ▶ Berättar fritt – fantiserar mycket
- ▶ Många pratar rent
- ▶ Undrar och frågar
- ▶ Har långa meningar med ganska korrekt grammatik – mycket småord.
- ▶ Räknar, siffror, sitt namn.
- ▶ Vill skriva bokstäver
- ▶ Hittar på och leker modellekar, mamma, pappa, barn lek.
- ▶ Kan fundera ut lösningar på problem.
- ▶ Prata om olika händelser, i dag, i morgon, övermorgon.
- ▶ Svara på 10 000 frågor
- ▶ Nya ord – läs böcker
- ▶ Prata och diskutera! 15 min/kväll bara för mig!
- ▶ Berätta och hitta på – låt de fantisera ihop nya sagor.
- ▶ Återberätta sagor
- ▶ Beskriva leken
- ▶ Vara med i vardagen – fråga dem, be dem

5–6 år

- ▶ Pratar fritt i långa meningar
- ▶ Vetgiriga – jag vill veta
- ▶ Olika tidsformer
- ▶ Mycket småord
- ▶ Bokstäver och siffror
- ▶ Låtsasskriver/läser
- ▶ Rim, ramsor, sång
- ▶ Undrar och funderar
- ▶ Fantasi/lögner?
- ▶ Spela spel som är lite krångligare
- ▶ Böcker, sagor, berätta
- ▶ Siffror, bokstäver, sitt namn, korta ord, skriva
- ▶ Rim, ramsor
- ▶ Lyssna efter ljud.
- ▶ Klappa ord, vilket namn är längst etc.
- ▶ Låt dem brodera ut sina berättelser men ifrågasätt. Var det riktigt sant?